

Mälarprojektet - Miljö kvalitetsmål

Innehåll

Miljö kvalitetsmål på nationell, regional och lokal nivå.....	2
1 Risk och säkerhet.....	4
2 Sjöfart och hamnar.....	4
3 Dricksvatten.....	4
4 Vatten- och naturmiljö.....	6
5 Fiske.....	8
6 Grundvatten.....	10
7 Buller och vibrationer.....	10
8 Luft.....	11
9 Friluftsliv och rekreation.....	12
10 Kulturmiljö.....	13

Miljökvalitetsmål på nationell, regional och lokal nivå

Det nationella miljömålssystemet med miljökvalitetsmål inrättades år 1999. Under år 2010 fattade regering och riksdag beslut om förändringar i miljömålssystemet och idag består det svenska miljömålssystemet av ett generationsmål, sexton miljökvalitetsmål samt nitton etappmål. Miljökvalitetsmålen har tagits fram för att göra de miljöpolitiska målen tydligare och för att effektivisera arbetet mot en hållbar utveckling. Miljökvalitetsmålen beskriver vilka tillstånd i miljön man strävar att uppnå, exempelvis *”Ingen övergödning”* eller *”Begränsad klimatpåverkan”*. Generationsmålet anger vilken inriktning samhället måste sträva mot för att miljökvalitetsmålen ska kunna uppnås inom en generation. Generationsmålet syftar till att styra det svenska miljöpolitiska arbetet mot att nästa generation ska kunna leva i ett samhälle utan större miljöproblem och utan att exportera miljöproblem till andra länder. De 16 miljökvalitetsmålen beskrivs mer detaljerat i preciseringar. Etappmålen anger inriktning för hur man etappvis ska komma närmare ett uppfyllande av miljökvalitetsmålen. Etappmålen ersätter de tidigare så kallade delmålen.

Denna redovisning har tagits fram för att belysa vilka miljömål på nationell, regional samt lokal nivå som Mälarprojektet har att beakta, dels under genomförandeskedet och dels under driftskedet. Samtliga myndigheter och övriga aktörer i Sverige ska beakta miljömålen i sina verksamheter. Alla kommuner som har strandlinje mot Mälaren har bedömts vara berörda. På samma sätt har samtliga länsstyrelser som har någon del av Mälaren inom sitt län bedömts vara berörda. Berörda länsstyrelser och kommuner är följande:

Stockholms län: Ekerö, Salem, Södertälje, Upplandsbro, Nykvarn.

Uppsala län: Håbo, Enköping.

Västmanlands län: Västerås, Hallstahammar, Köping, Kungsör.

Södermanlands län: Eskilstuna, Strängnäs.

Som nämns ovan är miljömålen på nationell nivå idag nedbrutna och mer detaljerat beskrivna med så kallade preciseringar. På nationell nivå har man beslutat att det regionala miljömålsarbetet ska inriktas mer mot arbete med åtgärder istället för framtagande av miljömål på regional nivå. Alla länsstyrelser berörda av projektet har valt att inte anta egna preciseringar, utan har istället antagit de nationella miljömålen och deras preciseringar.

I denna handling har miljömål på nationell, regional och lokal nivå sammanfattats och avgränsats utifrån deras relevans för projektet. Avgränsning har skett genom bedömning av om målen i någon omfattning förväntas kunna påverkas av projektet, i både positiv eller negativ riktning. Där det har bedömts relevant, har specifika regionala och lokala mål lyfts fram. Avsikten med att sammanfatta målen på nationell, regional och lokal nivå är att förenkla och förtydliga innebörden av målen för läsaren. Vidare har många av de regionala och lokala miljömålen liknande grundperspektiv och formuleringar varför dessa har sammanfattats och inordnats under ”huvudmålet”, t.ex. *”Levande sjöar och vattendrag”*.

Lokala miljömål har ibland målformuleringar som inordnats under grupper eller gruppnamn som inte motsvarar de nationella miljökvalitetsmålen såsom *”Ett rikt växt- och djurliv”*, *”Levande sjöar och vattendrag”* med flera. När målformuleringar har förekommit under andra gruppnamn, har dessa formuleringar istället inordnats under något av de nationella miljökvalitetsmålen och har därefter beaktats utifrån relevans för projektet.

Miljö kvalitetsmålen har beaktats och redovisats där de bedömts relevanta samt indelats under respektive miljöaspekt som kan påverkas av projektets genomförande och drift. Målformuleringar som berör genomförandeskedet har inte särredovisats från de målformuleringar som berör driftskedet, utan har redovisats samlat.

Etappmål på nationell nivå har inte bedömts relevanta för detta projekt, eftersom de mer fokuserar på hur man ska närma sig målen, istället för önskvärda slutliga tillstånd i miljön. Åtgärder eller åtgärdsprogram på regional eller lokal nivå har inte beaktats av samma anledning, att Mälarprojektet inte bedöms kunna påverka vilka åtgärder som vidtas. På regional nivå har däremot Mälarens vattenvårdsförbunds regionala miljömål beaktats.

1 Risk och säkerhet

God bebyggd miljö

Säkerhetsrisker ska minimeras i en god bebyggd miljö. Avsikten med miljömålet ”*God bebyggd miljö*” är bland annat att infrastruktur för transporter ska vara integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering och att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till bland annat säkerhet. Vidare anger målet att människor inte ska utsättas för oacceptabla säkerhetsrisker. Västerås stad har ett mål om att boende inom kommunen ska kunna leva i en säker och hälsosam bebyggelsemiljö.

2 Sjöfart och hamnar

God bebyggd miljö

Bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö för människor samt främja en välmående naturmiljö. Miljömålet ”*God bebyggd miljö*” syftar bland annat till att infrastruktur för transporter är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov. Detta för att minska resurs- och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet. Ett mål att lyfta fram är Ekerö kommuns mål om att fysisk planering ska grundas på strategier för hur bilanvändningen kan minska och att förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter ska förbättras. Enköpings kommun ska verka för att byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas så att långsiktigt god hushållning med mark, vatten och energi främjas. Eskilstuna kommun har ett mål om att hushålla med naturresurser, inom exempelvis transportsektorerna.

Giftfri miljö

Idag bedrivs sjöfart på Mälaren med bland annat gods som vid utläckage är giftigt för miljö och människor. För att sjöfarten ska kunna fortsätta att vara ett konkurrenskraftigt transportsätt krävs att sjöfarten och dess infrastruktur utvecklas. Miljömålet ”*Giftfri miljö*” avser att minimera förekomsten av gifter i miljön samt deras påverkan på miljön och människors hälsa. Ett mål att framhäva är Mälarens vattenvårdsförbunds regionala mål att fartygstrafiken ska ske på ett säkert sätt så att skadliga miljöeffekter inte kan uppstå.

Begränsad klimatpåverkan

Transportsektorn har en stor inverkan på luftmiljön och så även risken för klimatförändringar. Miljömålet ”*Begränsad klimatpåverkan*” syftar till att begränsa förändringar av klimatet samt ett förändrat klimats påverkan på miljön. Ett mål att lyfta fram är att Ekerö kommun arbetar, inom ramen för all samhällsplanering, för en effektivare energianvändning inom bebyggelse och transportsektorn. Vidare har Västerås kommun ett mål att utsläpp av koldioxid från transportsektorn ska minska.

3 Dricksvatten

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och inte minst Mälaren har stor betydelse för dricksvattenproduktionen i Sverige. För att sjöarna ska kunna erbjuda ett gott och friskt vatten måste sjöarnas allmäntillstånd vara gott. Miljömålet ”*Levande sjöar och vattendrag*” innebär att sjöar och vattendrag har minst god ekologisk status eller potential och god kemisk status. Vidare är avsikten med målet att

vattentäkter som används för dricksvattenproduktion har god kvalitet. Sjöar och vattendrag viktiga ekosystemtjänster är vidmakthållna. En ekosystemtjänst är exempelvis naturens förmåga att producera drickbart vatten till människan. Ett mål att lyfta fram är Mälarens vattenvårdsförbunds mål om att Mälaren ska ha en ”god ytvattenstatus” med avseende på kemiska och fysikaliska förhållanden. Västerås kommun har ett mål om att sjöar, vattendrag och grundvattentillgångar ska skyddas och bevaras så att den framtida vattenförsörjningen tryggas. Södertälje kommun har ett mål om att inga sjöar eller vattendrag får försämrats.

Ingen övergödning

Sjöars allmäntillstånd har betydelse för deras lämplighet att bidra till dricksvattenproduktion. Övergödning är något som kan påverka sjöars allmäntillstånd negativt. Intentionen med miljömålet ”*Ingen övergödning*” är att sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten uppnår minst god status för näringsämnen. Södertälje kommun har ett mål om att inga sjöar eller vattendrag får försämrats. Ett annat mål att lyfta fram är Enköpings kommuns mål att arbeta för minskade utsläpp av övergödande näringsämnen till sjöar och vattendrag.

Gifrfri miljö

Gifter kan transporteras till och lagras i sjöar och kan även påverka dricksvattenproduktion negativt. Miljömålet ”*Gifrfri miljö*” innebär att den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden. Mälarens vattenvårdsförbund har ett mål om att Mälarens vatten inte ska innehålla ämnen i halter som kan hota människors hälsa eller miljön samt att Mälarens vatten ska vara av sådan kvalitet att dricksvatten kan framställas med enkla och resurssnåla processer. Mälarens vattenvårdsförbund anger också att fartygstrafiken ska ske på ett säkert sätt så att skadliga miljöeffekter inte kan uppstå. Västerås och Köpings kommuner framhåller att förekomsten eller utsläpp av naturfrämmande ämnen i vatten ska minska.

Bara naturlig försurning

Försurning av sjöar kan påverka deras allmäntillstånd och således även deras förmåga att erbjuda en god dricksvattenproduktion. Miljömålet ”*Bara naturlig försurning*” syftar till att nedfallet av luftburna svavel- och kväveföreningar från svenska och internationella källor inte medför att den kritiska belastningen för försurning av vatten överskrids i någon del av Sverige. Sjöar och vattendrag uppnår oberoende av kalkning minst god status med avseende på försurning. Södertälje kommun har ett mål om att inga sjöar eller vattendrag får försämrats, medans Enköpings kommun har ett mål om att vatten inte ska försuras genom nedfall av föroreningar.

God bebyggd miljö

En god bebyggd miljö ska erbjuda goda livsmiljöer för människan men även ta hänsyn till naturmiljön. Avsikten med miljömålet ”*God bebyggd miljö*” är bland annat att infrastruktur för transporter är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering och lokalisering och att utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning, samtidigt som hänsyn är tagen till naturmiljö och hälsa. Västerås stad har ett mål om att mark- och vattenanvändning ska planeras så att bland annat vattnets kvalitet skyddas. Hallstahammars kommun har ett mål om att kommunala verksamheter ska arbeta för ett hållbart nyttjande av naturresurser. Ett exempel på naturresurs är just vatten som kan användas som dricksvatten.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvatten används på många platser i Sverige för dricksvattenproduktion. Syftet med miljömålet ”*Grundvatten av god kvalitet*” är bland annat att grundvattnet med få undantag ska vara av sådan kvalitet att det inte begränsar användningen av grundvatten för allmän eller enskild dricksvattenförsörjning. Vidare avser målet att grundvattennivåerna ska vara sådana att negativa konsekvenser för vattenförsörjning inte uppkommer samt att naturgrusavlagringar av stor betydelse för dricksvattenförsörjning ska bevaras. Grundvattenförekomster som omfattas av förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön ska ha god kemisk och kvantitativ status. Ett mål att lyfta fram är Västerås kommuns mål att sjöar, vattendrag och grundvattentillgångar ska skyddas och bevaras så att den framtida vattenförsörjningen tryggas. Enköpings kommun har ett mål att Enköpings grundvatten ska vara hälsosamt, gott och ha ett långsiktigt skydd mot negativ påverkan.

4 Vatten- och naturmiljö

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar är viktiga och har stor betydelse för många olika växt- och djurarter och för den biologiska mångfalden. Sjöar är även viktiga för människor, för både nytta och nöje. Miljömålet ”*Levande sjöar och vattendrag*” syftar huvudsakligen till att främja sjöars ekologiska och kemiska status. Detta innebär att vattnets kvalitet, naturvärden och artsammansättning ska skyddas, bevaras och utvecklas, att förekomsten av miljö- och hälsoskadliga ämnen i vatten ska minska, samt att biologisk mångfald bevaras och utvecklas. Vidare syftar målet till att sjöar och vattendrag är ekologiskt hållbara, att deras livsmiljöer bevaras, att hotade arter har återhämtat sig, att livsmiljöer har återställts och att främmande arter inte hotar den biologiska mångfalden. Mål som kan lyftas fram är Mälarens vattenvårdsförbunds mål att Mälaren ska ha en god ytvattenstatus med avseende på artsammansättning och kemiska och fysikaliska förhållanden samt att strandzonens biologiska funktion ska bibehållas. Ett lokalt miljömål för Södertälje kommun gäller mark och vatten och anger att inga sjöar eller vattendrag får försämrats.

Ett rikt växt- och djurliv

Ett rikt växt- och djurliv, eller med en annan formulering, biologisk mångfald, utgörs av den mosaik av naturtyper och livsmiljöer som finns i landskapet – odlad mark, vattendrag och sjöar, våtmarker, skogar och fjäll. Biologisk mångfald är viktigt för att ekosystemen ska hålla sig livskraftiga och även motståndskraftiga mot förändringar i miljön. Miljömålet ”*Ett rikt växt- och djurliv*” har som fokus att bevarandestatusen för naturligt förekommande naturtyper och arter är gynnsamma, att statusen för hotade arter förbättras och att tillräcklig genetisk variation i och mellan populationer bibehålls. Vidare ska främmande arter inte hota den biologiska mångfalden och livsmiljöer och populationer ska inte fragmenteras. Biologisk mångfald ska bevaras och utvecklas/öka. Ett antal av de berörda kommunerna (t.ex. Ekerö och Enköpings kommuner) har mål som kopplar till att biotoper, områden och naturtyper med särskilt höga naturvärden ska skyddas och undantas från exploatering och att den biologiska mångfalden ska värnas (Ekerö). Enköpings kommun anger att vattenområden med särskilt höga naturvärden samt ekologiskt känsliga områden ska undantas från exploatering.

Giftfri miljö

Ett stort antal ämnen släpps ut i miljön varje år och en del av dem når sjöarna. En del ämnen kan lagras i bottensediment och vara skadliga för arter i närmiljön. Utsläpp av giftiga ämnen i naturmiljön kan hota sjöars allmänna tillstånd och biologiska mångfald. Miljömålet ”*Giftfri miljö*” syftar till att den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla

exponeringsvägar inte är skadlig för människa eller den biologiska mångfalden och att spridningen av oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper är mycket liten. Många av berörda kommuner har mål som anger att förekomsten av miljö- och hälsoskadliga ämnen i luft, mark och vatten ska minska. Mälarens vattenvårdsförbunds har särskilda mål om att fartygstrafik ska ske så att skadliga miljöeffekter inte kan uppstå samt att Mälarens vatten inte ska innehålla ämnen och organismer i halter som kan hota människors hälsa eller miljön. Många av berörda kommuner lyfter fram att föroreningar ska förhindras att nå naturmiljön.

Bara naturlig försurning

Försurning av vatten orsakas bland annat av utsläpp från transportsektorn och har störst effekter på växter och djur i sjöar och vattendrag. Ungefär en tiondel av Sveriges sjöar bedöms vara försurade av mänsklig verksamhet. En stor del av de försurande ämnena kommer från andra länder och internationell sjöfart. Miljömålet "*Bara naturlig försurning*" syftar huvudsakligen till att sjöar ska uppnå minst god status med avseende på försurning, oberoende av kalkning, och att mark och vatten inte ska försuras genom nedfall av föroreningar, t.ex. svavel – och kväveföroreningar.

Ingen övergödning

Utsläpp av näringsämnen från bland annat transportsektorn leder till att många sjöar blir övergödda med bland annat algblomning och förändrad artsammansättning som följd. Miljömålet "*Ingen övergödning*" innebär bland annat att sjöar och vattendrag, kustvatten och grundvatten ska uppnå minst god status för näringsämnen. Mälarens vattenvårdsförbund har ett mål om att Mälaren ska ha en "god ytvattenstatus" med avseende på kemiska och fysikaliska förhållanden. Ett mål att ytterligare lyfta fram är Södertälje kommuns mål att inga sjöar eller vattendrag får försämrats. Vidare anger Enköpings kommun att den ska arbeta för minskade utsläpp av övergödande näringsämnen till sjöar och vattendrag.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvatten har inte bara betydelse för oss människor och för vår dricksvattenproduktion, utan även för ekosystemen. Miljömålet "*Grundvatten av god kvalitet*" avser bland annat att grundvattennivåerna ska vara sådana att negativa konsekvenser för djur- och växtliv i angränsande ekosystem inte uppkommer. Vidare ska grundvattenförekomster som omfattas av förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön ha god kvantitativ och kemisk status. Målet innebär också att utströmmande grundvatten har sådan kvalitet att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i källor, sjöar, våtmarker, vattendrag och hav.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Hav, kust och skärgård kan erbjuda många olika tjänster såsom rekreation och biologisk mångfald. Många av dessa nyttor påverkas negativt av människans exploatering. Miljömålet "*Hav i balans samt levande kust och skärgård*" syftar till att kust- och havsvatten ska ha god miljöstatus med avseende på fysikaliska, kemiska och biologiska förhållanden samt att kustvatten ska ha minst god ekologisk status eller potential samt god kemisk status. Vidare innebär målet att grunda kustnära miljöer ska präglas av en rik biologisk mångfald och av en naturlig rekrytering av fisk samt att miljöerna ska erbjuda livsmiljöer och spridningsvägar för växt- och djurarter som en del i en grön infrastruktur. Målet innebär också att naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till kust och hav har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer samt att naturligt förekommande fiskarter och andra havslevande arter fortlever i livskraftiga bestånd. Vidare ska havs-, kust- och

skärgårdslandskapens natur- och kulturvärden bevaras och förutsättningar ska finnas för fortsatt bevarande och utveckling av värdena.

God bebyggd miljö

Bebyggd miljö ska utgöra en bra och hälsosam livsmiljö. Behovet av transporter har ökat och allra mest har behovet ökat för miljövänliga transporter. Miljömålet *"God bebyggd miljö"* innebär att infrastrukturen för transporter är lokaliserad och anpassad till människors behov, för att minska resurs- och energianvändning, men också med hänsyn tagen till miljö och säkerhet. Ett mål att lyfta fram är Västerås stads mål att mark- och vattenanvändningen ska planeras så att naturens bärkraft stärks, vattnets kvalitet skyddas och den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas.

5 Fiske

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag har stor betydelse för både yrkes- och fritidsfiske. Medan yrkesfisket ger arbetstillfällen ger fritidsfisket nöje och avkoppling. Avsikten med miljömålet *"Levande sjöar och vattendrag"* är bland annat att sjöar och vattendrags viktiga ekosystemtjänster ska vidmakthållas. Ett exempel på ekosystemtjänst är naturens förmåga att producera råvaror som vi människor kan använda som mat, exempelvis fisk. Vidare syftar målet till att naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till sjöar och vattendrag ska ha gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer. Strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske är värnade och bibehållna. Mål att lyfta fram är Mälarens vattenvårdsförbunds mål om att Mälaren ska ha en "god ytvattenstatus" med avseende på artsammansättning samt att yrkesfiske och fritidsfiske ska främjas. Fiskbestånden ska beskattas inom biologiskt säkra gränser och på ett sådant sätt att de naturligt förekommande fiskarterna kan fortleva i livskraftiga bestånd. Enköpings kommun anger att de ska verka för att sjöar och vattendrag är ekologiskt hållbara.

Ett rikt växt- och djurliv

Ett rikt växt- och djurliv är viktigt för att bland annat fiskpopulationer ska hålla sig livskraftiga och robusta. Intentionen med miljömålet *"Ett rikt växt- och djurliv"* är att bevarandestatusen för i Sverige naturligt förekommande naturtyper och arter är gynnsam och att statusen förbättrats för hotade arter samt att tillräcklig genetisk variation är bibehållen inom och mellan populationer. Vidare ska det finnas en fungerande grön infrastruktur, som upprätthålls genom en kombination av skydd, återställande och hållbart nyttjande inom sektorer, så att fragmentering av populationer och livsmiljöer inte sker och att den biologiska mångfalden i landskapet bevaras. Ett mål att framhäva är att Enköpings kommun ska arbeta för att den biologiska mångfalden ska bevaras samt öka i vissa områden. Kommunen ska även verka för att mark- och vattenområden med särskilt höga naturvärden liksom ekologiskt känsliga naturområden undantas från exploatering.

Ingen övergödning

Övergödning kan påverka fiskpopulationer negativt, men även ändra sjöars artsammansättning med anledning av förändrade förutsättningar för olika arter. Intentionen med miljömålet *"Ingen övergödning"* är bland annat att sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten uppnår minst god status för näringsämnen. Södertälje har ett mål om att inga sjöar eller vattendrag får försämrats. Enköpings kommun arbetar för minskade utsläpp av övergödande näringsämnen till

sjöar och vattendrag. Många kommuner, däribland Västerås och Köping, har mål om att utsläpp till luft, mark och vatten ska minska.

Bara naturlig försurning

Försurning påverkar djur och växter i främst sjöar och vattendrag och kan således påverka fiskbestånden. Avsikten med miljömålet "*Bara naturlig försurning*" är att nedfallet av luftburna svavel- och kväveföreningar från svenska och internationella källor inte ska medföra att den kritiska belastningen för försurning av mark och vatten överskrids i någon del av Sverige. Vidare ska sjöar och vattendrag uppnå, oberoende av kalkning, minst god status med avseende på försurning. Enköpings kommun har ett mål om att mark och vatten inte ska försuras genom nedfall av föroreningar. Västerås stad och Köpings kommun har mål om att förekomst i eller utsläpp till luft, mark och vatten ska minska medan Kungsörs kommun lyfter fram att föroreningar ska förebyggas.

Giftfri miljö

Föroreningar kan störa sjöars allmäntillstånd och så även fiskepopulationers livskraft. Miljömålet "*Giftfri miljö*" syftar bland annat till att den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte ska vara skadlig för människor eller den biologiska mångfalden. Ett mål att lyfta fram är Mälarens vattenvårdsförbunds mål om att Mälarens vatten inte ska innehålla ämnen och organismer i halter som kan hota människors hälsa eller miljön. Södertälje kommun har ett mål om att inga sjöar eller vattendrag får försämrats.

God bebyggd miljö

I och kring en god bebyggd miljö ska inte bara bebyggelsen beaktas utan även naturmiljöns kondition. Intentionen med miljömålet "*God bebyggd miljö*" är bland annat att infrastruktur för transporter är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, samtidigt som hänsyn är tagen till naturmiljö. Ett mål att framhäva är att Västerås stad arbetar för att mark- och vattenanvändning ska planeras så att naturens bärkraft stärks och att den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas. Hallstahammars kommun strävar mot att kommunala verksamheter ska arbeta för ett hållbart nyttjande av miljö- och naturresurser. En naturresurs är exempelvis fisk från sjöar, när fisken används i form av mat.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Hav, kust och skärgård har stor betydelse för både yrkes- och fritidsfisket. Miljömålet "*Hav i balans samt levande kust och skärgård*" syftar till att kust- och havsvatten ska ha god miljöstatus med avseende på fysikaliska, kemiska och biologiska förhållanden samt att kustvatten har minst god ekologisk status eller potential och god kemisk status. Målet innebär också att kusternas och havens viktiga ekosystemtjänster är vidmakthållna. Ett exempel på ekosystemtjänst är havens förmåga att producera livsmedel i form av fisk och andra djur som vi människor äter. Vidare är målets intention att grunda kustnära miljöer präglas av en rik biologisk mångfald och av en naturlig rekrytering av fisk samt att den erbjuder livsmiljöer och spridningsvägar för växt- och djurarter som en del i en grön infrastruktur. Målet syftar också till att naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till kust och hav har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer samt att naturligt förekommande fiskarter och andra havslevande arter fortlever i livskraftiga bestånd. Vidare innebär målet att havs-, kust- och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske och annat friluftsliv värnas och bibehålls och att påverkan från buller minimeras.

6 Grundvatten

Grundvatten av god kvalitet

Grundvatten används på många platser i Sverige för dricksvattenproduktion. Syftet med miljömålet "*Grundvatten av god kvalitet*" är bland annat att grundvattnet med få undantag ska vara av sådan kvalitet att det inte begränsar användningen av grundvatten för allmän eller enskild dricksvattenförsörjning. Vidare avser målet att grundvattennivåerna ska vara sådana att negativa konsekvenser för vattenförsörjning inte uppkommer samt att naturgrusavlagringar av stor betydelse för dricksvattenförsörjning ska bevaras. Grundvattenförekomster som omfattas av förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön ska ha god kemisk och kvantitativ status. Ett mål att lyfta fram är Västerås kommuns mål att sjöar, vattendrag och grundvattentillgångar ska skyddas och bevaras så att den framtida vattenförsörjningen tryggas. Enköpings kommun har ett mål att Enköpings grundvatten ska vara hälsosamt, gott och ha ett långsiktigt skydd mot negativ påverkan.

God bebyggd miljö

En god bebyggd miljö ska erbjuda goda livsmiljöer för människan men även ta hänsyn till naturmiljön. Avsikten med miljömålet "*God bebyggd miljö*" är bland annat att infrastruktur för transporter är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering och lokalisering och att utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning, samtidigt som hänsyn är tagen till naturmiljö och hälsa. Västerås stad har ett mål om att mark- och vattenanvändning ska planeras så att bland annat vattnets kvalitet skyddas. Hallstahammars kommun har ett mål om att kommunala verksamheter ska arbeta för ett hållbart nyttjande av naturresurser. Ett exempel på naturresurs är just vatten som kan användas som dricksvatten.

7 Buller och vibrationer

God bebyggd miljö

Buller och vibrationer kan ha stor negativ inverkan på vår livsmiljö och trivsel. Ändamålet med miljömålet "*God bebyggd miljö*" är exempelvis att städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor. Infrastruktur för transporter är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering och lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till bland annat kulturmiljö och hälsa. Människor ska inte utsättas för skadliga ljudnivåer eller andra oacceptabla hälsorisker. Ett mål att framhäva är Enköpings kommuns mål att kommunen ska verka för att den bebyggda miljön ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö för alla och att buller och luftföroreningar hålls med god marginal under gällande riktvärden. Vidare har Västerås stad ett mål att boende i Västerås ska kunna leva i en säker och hälsosam bebyggelsemiljö med ljudnivåer under nationella riktvärden.

Levande sjöar och vattendrag

Upplevelsevärden kring sjöar och dess omgivning kan påverkas negativt av buller och vibrationer. Miljömålet "*Levande sjöar och vattendrag*" syftar bland annat till att strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för friluftsliv är värnade och bibehållna samt att påverkan från buller är minimerad.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Upplevelsevärden vid hav, kust och skärgård, såsom fiske och bad, kan påverkas negativt av buller. Miljömålet *"Hav i balans samt levande kust och skärgård"* avser bland annat att havs-, kust- och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv ska värnas och bibehållas och att påverkan från buller ska minimeras.

8 Luft

Frisk luft

Föroreningar i luften påverkar människor och miljön men även material och kulturföremål. Exempelvis bidrar transportsektorn till föroreningar i luften. Avsikten med miljömålet *"Frisk luft"* är bland annat att halterna av luftföroreningar inte ska överskrida lågrisknivåer för cancer eller riktvärden för skydd mot sjukdomar eller påverkan på växter, djur, material och kulturföremål. Riktvärdena sätts med hänsyn till känsliga grupper. Exempelvis bensen, partiklar och kvävedioxid ska inte överskrida satta riktvärden. Ett mål att lyfta fram är Södertälje kommuns mål om att luften i Södertälje stadskärna ska förbättras, samt att dygnsmedelvärdet av PM10 inte ska överstiga 35 mikrogram per m³ luft mer än 35 ggr per år. Enköpings kommun strävar mot att utsläppen av föroreningar, som till exempel kvävedioxid, marknära ozon, flyktiga organiska ämnen, partiklar etc. till luften ska begränsas till nivåer som inte orsakar fara för människors hälsa eller skadar djur, växter och kulturvärden.

God bebyggd miljö

Frisk luft är viktig för en god livsmiljö för människor, och detta blir inte minst påtagligt i den mer tätbebyggda miljön. Miljömålet *"God bebyggd miljö"* syftar till att infrastruktur för transporter är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs- och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till hälsa och säkerhet. Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker. Ett mål att framhäva är att Ekerö kommun arbetar för att fysisk planering ska grundas på strategier för hur bilanvändningen kan minska och att förutsättningarna för miljöanpassade transporter ska förbättras. Enköpings kommun ska verka för att den bebyggda miljön ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö för alla samt att anläggningar ska lokaliseras och utformas så att långsiktigt god hushållning med mark, vatten och energi främjas. Luftföroreningar hålls med god marginal under gällande riktvärden. Västerås stad har ett mål om att man ska kunna leva i en säker och hälsosam bebyggelsemiljö med frisk luft under nationella riktvärden.

Begränsad klimatpåverkan

Transportsektorn har en stor inverkan på luftmiljön och så även risken för klimatförändringar. Miljömålet *"Begränsad klimatpåverkan"* avser att den globala ökningen av medeltemperaturen begränsas till högst 2 grader Celsius jämfört med den förindustriella nivån. Vidare ska Sveriges klimatpolitik utformas så att den bidrar till att koncentrationen av växthusgaser i atmosfären på lång sikt stabiliseras på nivån högst 400 miljondelar koldioxidekvivalenter. Salems kommun har ett mål om att minskad energiförbrukning ska minska den negativa klimatpåverkan från kommunens verksamheter. Ett annat mål att framhäva är Södertälje kommuns mål om att de totala utsläppen av växthusgaser inom Södertäljes geografiska yta ska minska med 65 procent till år 2020 och med 75 procent till år 2030, med år 1990 som jämförelseår.

Giftfri miljö

Transportsektorn är till stor del driven av fossila bränslen. Förbränning av fossila bränslen kan leda till oönskade utsläpp till luft som kan försämra vår livsmiljö. Miljömålet en *"Giftfri miljö"* syftar till att den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden. Spridningen av oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper är mycket liten. Västerås stad och Köping kommun har mål om att förekomst av, eller utsläpp till, luft mark och vatten ska minska.

9 Friluftsliv och rekreation

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag har stor betydelse för människors friluftsliv och rekreation. Några av alla de aktiviteter vi utför vid sjöar och vattendrag är exempelvis bad, fiske och paddling. För att vi ska kunna fortsätta att njuta av sjöarna är det viktigt att deras kvalitet bibehålls. Miljömålet *"Levande sjöar och vattendrag"* syftar till att sjöar och vattendrag har minst god ekologisk status eller potential och god kemisk status samt att sjöars och vattendrags viktiga ekosystemtjänster är vidmakthållna. Naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till sjöar och vattendrag har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer. Hotade arter har återhämtat sig och livsmiljöer har återställts i värdefulla sjöar och vattendrag. Vidare syftar målet till att sjöar och vattendrags natur- och kulturmiljövärden är bevarade och att förutsättningar finns för fortsatt bevarande och utveckling av värdena. Strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad. Ett mål att lyfta fram är Mälarens vattenvårdsförbunds mål om att Mälaren ska ha en *"god ytvattenstatus"* med avseende på artsammansättning, kemiska och fysikaliska förhållanden samt att Mälarens tillgänglighet för friluftsliv ska vara god. Mälarens vattenvårdsförbund framhåller också att fritidsfiske ska främjas. Södertälje kommun har ett mål om att inga sjöar eller vattendrag får försämrats.

God bebyggd miljö

Friluftsliv och rekreation har en stor betydelse för en god livsmiljö. Många aktiviteter för friluftsliv och rekreation gör vi i närheten av sjöar och vattendrag. Miljömålet *"God bebyggd miljö"* avser bland annat att infrastruktur för transporter ska vara integrerad i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet. Vidare ska det kulturella och historiska arvet i form av platser och landskap bevaras, användas och utvecklas. Den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur.

Giftfri miljö

Utsläpp av föroreningar kan påverka naturmiljöns allmäntillstånd och därmed även friluftsliv och rekreation. Miljömålet *"Giftfri miljö"* innebär bland annat att den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden. Spridningen av oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper ska vara mycket liten. Ett mål att framhäva är Mälarens vattenvårdsförbunds mål om att Mälarens vatten inte ska innehålla ämnen och organismer i halter som hota människors hälsa eller miljön. Förbundet har också målet att fartygstrafiken ska ske på ett säkert sätt så att

skadliga miljöeffekter inte kan uppstå. Ett flertal berörda kommuner, exempelvis Västerås stad och Köpings kommun, har mål om att utsläppen till naturmiljön ska minska.

Ett rikt växt- och djurliv

Ett rikt växt- och djurliv har stor betydelse för vårt friluftsliv och vår rekreation. Sjöar och vattendrag hyser många olika växter och djurarter som sjöfågel och fisk. Miljömålet *"Ett rikt växt- och djurliv"* syftar bland annat till att det biologiska kulturarvet är förvaltats så att viktiga natur- och kulturvärden är bevarade och att förutsättningar finns för ett fortsatt bevarande och utveckling av värdena. Tätortsnära natur som är värdefull för friluftslivet, kulturmiljön och den biologiska mångfalden värnas och bibehålls samt är tillgänglig för människan. Hallstahammars kommun har ett mål om att kommunens natursköna omgivningar och rekreationsområden, från Mälaren till Bergslagen, bevaras och är öppna för alla. Ett annat mål att lyfta fram är Västerås stads mål att erbjuda ett rikt växt- och djurliv och en varaktigt frisk, livskraftig och attraktiv miljö för invånarna.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Hav, kust och skärgård har stor betydelse för friluftsliv och rekreation, såsom bad, fiske och segling. Miljömålet *"Hav i balans samt levande kust och skärgård"* avser bland annat att kust- och havsvatten ska ha god miljöstatus med avseende på fysikaliska, kemiska och biologiska förhållanden samt att kustvatten ska ha minst god ekologisk status eller potential samt god kemisk status. Vidare syftar målet till att kusternas och havens viktiga ekosystemtjänster ska vidmakthållas. Målets intention är också att naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till kust och hav ska ha gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer samt att naturligt förekommande fiskarter och andra havslevande arter ska fortleva i livskraftiga bestånd. Vidare ska havs-, kust- och skärgårdslandskapens natur- och kulturvärden bevaras och förutsättningar ska finnas för fortsatt bevarande och utveckling av värdena. Ändamålet med miljömålet är också att havs-, kust- och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv ska värnas och bibehållas samt att påverkan från buller ska minimeras.

10 Kulturmiljö

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag har stor betydelse för kulturmiljön i den meningen att människan många gånger har levt och verkat utmed stränder eller i närheten av vatten. Intentionen med miljömålet *"Levande sjöar och vattendrag"* är bland annat att sjöar och vattendrags natur- och kulturmiljövärden är bevarade och att förutsättningar finns för fortsatt bevarande och utveckling av värdena.

Ett rikt växt- och djurliv

Växt- och djurlivet har en stor betydelse för kulturmiljön eftersom människan är beroende av växt- och djurlivet för sin fortlevnad. Ändamålet med miljömålet *"Ett rikt växt- och djurliv"* är bland annat att det biologiska kulturarvet är förvaltats så att viktiga natur- och kulturvärden är bevarade och att förutsättningar finns för ett fortsatt bevarande och utveckling av värdena. Tätortsnära natur som är värdefull för friluftslivet, kulturmiljön och den biologiska mångfalden värnas och bibehålls samt är tillgänglig för människan. Hallstahammars kommun arbetar för att natursköna omgivningar och rekreationsområden, från Mälaren till Bergslagen, är väl kända, bevaras och är öppna för alla.

God bebyggd miljö

Kulturmiljön ger ett stort avtryck i den bebyggda miljön i den mån att den ger upplevelsevärden och trivsel. Miljömålet *"God bebyggd miljö"* syftar bland annat till att infrastruktur för transporter är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs- och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö. Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas. Enköpings kommun ska ta tillvara och utveckla natur- och kulturvärden som del av den närmiljö som ger livskvalitet och möjligheter till en upplevelserik och estetiskt stimulerande vardag och fritid. Västerås stad har ett mål att grönområden och vatten som bidrar till stadens identitet och karaktär, är bärare av kulturhistoriska värden, har god tillgänglighet och kvalitet för människors rekreation eller bidrar till ett hälsosamt lokalklimat ska säkerställas och vidareutvecklas.

Frisk luft

Föroreningar från bland annat transportsektorn, i form av olika partiklar och ämnen i luft, kan skada kulturföremål genom att dessa vittrar. Miljömålet *"Frisk luft"* har bland annat avsikten att halterna av luftföroreningar som kan påverka material och kulturföremål ska begränsas. Exempelvis bensen, partiklar och kvävedioxid ska inte överskrida satta riktvärden. Enköpings kommun har ett mål om att utsläppen av föroreningar, som till exempel kvävedioxid, marknära ozon, flyktiga organiska ämnen, partiklar etc. till luften ska begränsas till nivåer som inte skadar kulturvärden.

Grundvatten av god kvalitet

Naturgrusavlagringar i form av exempelvis åsar har på vissa platser satt sin prägel på kulturlandskapet. Ett av syftena med miljömålet *"Grundvatten av god kvalitet"* är att naturgrusavlagringar av stor betydelse för kulturlandskapet ska vara fortsatt bevarade.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

I och vid havet finns många värdefulla kulturmiljöer i form av exempelvis fyrar, ängsmarker och vrak på havsbotten. Miljömålet *"Hav i balans samt levande kust och skärgård"* innebär bland annat att havs-, kust- och skärgårdslandskapens natur- och kulturvärden ska bevaras och att förutsättningar ska finnas för fortsatt bevarande och utveckling av värdena. Målets intention är också att tillståndet ska vara oförändrat för kulturhistoriska lämningar under vattnet